

М.С. Осипенко, магістр
З.Я. Шацька, к.е.н., доцент

Київський національний університет технологій та дизайну
**ПРОБЛЕМИ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ВИПУСКНИКІВ ВИЩИХ
НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ НА РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ**

На сьогоднішній день в Україні гостро постали проблеми, пов'язані з недосконалістю механізмів взаємодії системи освіти та ринку праці. Потребує змін та доповнень нормативно-правова база, що регулює дане питання. Не здійснюється прогнозування потреб ринку праці у спеціалістах з вищою освітою. Не проводиться моніторинг працевлаштування випускників закладів професійно-технічної та вищої освіти. Соціальне партнерство між навчальними закладами, підприємствами та державою перебуває на досить низькому рівні. Бракує узгоджених дій у діяльності центральних та регіональних (місцевих) органів влади, які мали б сприяти взаємодії освіти та ринку праці. Вони на даний час не несуть відповідальності за невиконання завдань, покладених на них відповідними нормативно-правовими актами.

Основними проблемами, що заважають розвитку системи вищої освіти України на сьогодні є:

- значні проблеми із забезпеченістю навчально-виховного процесу викладацькими кадрами;
- низький стан науково-дослідної діяльності вищих навчальних закладів;
- застаріла навчально-матеріальна база, недостатнє фінансування на її оновлення;
- відсутність проходження студентами відповідної практики на підприємствах, у корпораціях, на фірмах, передусім на тих, що застосовують нову техніку та сучасні технології;
- одночасне існування попиту на напрямки освіти, які відповідають сучасним модним тенденціям в суспільстві, та існування реального дефіциту менш «модних» спеціальностей на ринку праці;
- відсутність єдиної системи професійних кваліфікацій та стандартів із професійної підготовки.

Ще однією із проблем сучасної вищої економічної освіти в Україні є зниження її якості у порівнянні з радянським періодом та відставання за відповідними показниками від розвинутих країн. Як відомо, ринкові перетворення 90-х рр. ХХ ст. підвищили попит на випускників економічних і юридичних спеціальностей. Розвиток приватного бізнесу потребував спеціалістів з бухгалтерського обліку й аудиту, фінансів, менеджменту. У відповідь на такі зміни швидкими темпами стала зростати кількість ВНЗ, які готували відповідних спеціалістів. Цілком зрозуміло, що ринок трудових ресурсів, а саме викладачів з відповідною фаховою освітою, не міг так швидко відреагувати на зміну кон'юнктури ринку. Дефіцит висококваліфікованих викладачів економічних і юридичних дисциплін усувався приходом в аудиторії непрофесіоналів, що не могло не позначитися

на якості освітніх послуг. Більше того, комерціалізація вищої освіти призвела до формування особливого сегмента підприємницьких структур, які спрямовували свою діяльність не на надання знань, а на отримання відповідних документів про вищу освіту. З часом даний процес еволюціонував таким чином, що ринок освітніх послуг майже повністю відірвався від потреб ринку праці. У результаті сучасний вітчизняний освітній простір характеризується високим ступенем фрагментарності, наявністю локалізованих і слабо взаємодіючих між собою навчальних закладів, які диференціюються не лише за якістю освітніх послуг, але й за кількістю цінових і нецінових бар'єрів їх надання.

Крім низької якості освіти, надзвичайно великою проблемою є дисбаланс в попиті і пропозиції робочої сили, наслідком чого стає безробіття молоді одразу ж після завершення навчання. Колосальний відрив освіти і практики має місце і в системі економічної освіти. Ті навчальні дисципліни, які викладаються сьогодні за освітніми стандартами для студентів економічних спеціальностей, переважно формують знання про функціонування розвиненої ринкової системи. Однак, як свідчать реалії, вітчизняна практика занадто далека від таких теоретичних моделей. В ній мають місце неформальні економічні відносини та опортуністична поведінка учасників ринку.

У силу цих причин випускники-економісти виявляються не здатними до практичної діяльності в реальному економічному середовищі. Сьогодні, як відомо, роботодавець все більшою мірою пред'являє вимоги не до конкретних знань, а до професійних компетенцій. Відтак, критерієм якості підготовки випускників-економістів до професійної діяльності стають їх уміння й навички, здатність до гнучкості, креативності, а не теоретичні знання. Звідси – незатребуваність випускників вищих навчальних закладів на ринку.

Сьогодні вітчизняні ВНЗ з метою залучення абітурієнтів на навчання за контрактом вимушені самі створювати попит на економічні спеціальності і, одночасно, цей попит задовольняти. Вони, по-суті, стали поєднувати в собі дві функції по відношенню до освіти: виступати і її виробниками, і замовниками. У результаті система вітчизняної економічної освіти замкнулась на свої власні запити і досить слабо орієнтується на потреби ринку праці.

Результатом відсутності налагоджених каналів оберненого зв'язку системи економічної освіти і ринку праці в Україні стало різке падіння якості підготовки та високий ступінь безробіття фахівців. Якщо такі тенденції в системі освіти зберуться і надалі, то це загрожує подальшою втратою конкурентних позицій українських ВНЗ на світових ринках.

Список використаної літератури

1. Панфьорова Л. Г. Місце та роль системи вищої освіти у сучасному суспільстві / Л. Г. Панфьорова // Економіка розвитку. – 2012. – № 3(63). – С. 91–96.
2. Проблеми і перспективи працевлаштування випускників вищих навчальних закладів: Матеріали четвертої Міжнародної науково-практичної конференції. – Донецьк : Дон НУЕТ, 2009.– С. 18–21.